

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Oboer/10/2016
Identifikačné číslo spisu:	6612208556
Dátum vydania rozhodnutia:	19.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Darina Ličková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6612208556.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného: Poštová banka, a.s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, IČO: 31 340 890, zastúpený poverenou zamestnankyňou L. G. V., proti povinnej: R. F., nar. X. marca 1952, bytom E. XXX, o vymoženie 1.966,28 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Lučenec, pod sp. zn. 10Er 528/2012, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. decembra 2013 č. k. 14CoE 166/2013-75, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Povinnej nepriznáva právo na náhrad trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Lučenec uznesením z 26. marca 2013 č. k. 10Er 528/2012-52 vyhlásil exekúciu vedenú proti povinnej za neprípustnú a exekúciu zastavil s poukazom na ust. § 57 ods. 1 písm. g/ zák. č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“) v spojení s § 58 ods. 1 Exekučného poriadku; zároveň návrh súdneho exekútora na zmenu účastníka na strane oprávneného zamietol z dôvodu, že exekúciu vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že exekučné konanie je vedené na základe exekučného titulu, ktorým je rozhodcovský rozsudok, ktorý vydal STÁLY ROZHODCOVSKÝ SÚD zriadený pri ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIÁČNÁ, a.s. so sídlom Trnavská cesta 7, 831 04 Bratislava, IČO: 35 862 882 z 27. januára 2012. Rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe zmluvy o úvere uzatvorenej medzi oprávneným o povinným 9. marca 2009, ktorej neoddeliteľnou súčasťou sú aj Všeobecné obchodné podmienky, ktoré upravujú riešenie sporov a rozhodcovskú doložku v bode 10.

Súd prvého stupňa poukázal na znenie bodu 10.2.2, v ktorom bola ustanovená rozhodcovská doložka. Tiež poukázal na znenie bodu 10.2.3. Prvostupňový súd mal za to, že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere a teda o vzťah medzi spotrebiteľom a dodávateľom. Exekučný súd je povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s jej ustanoveniami a tento ich výklad aplikovať aj na prebiehajúce

exekučné konanie, v tejto súvislosti poukázal na rozsudok z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C 240/98 až C 244/98, Zb. s. I 4941. Prvostupňový súd mal za to, že Rozhodcovská doložka v zmluve o úver nie je dojednaná individuálne, čo zjavne vyplýva z jej zaradenia do zmluvných podmienok poskytnutia úveru ako súčasti formulárovej zmluvy o úvere (v bode 10.2.3 je síce uvedené, že klient môže vyjadriť s rozhodcovskou doložkou nesúhlas, ale tento by musel byť písomný a musel by byť doručený banke už pri uzatváraní zmluvy, čo súd nemôže považovať za individuálne dojednanie zmluvnej podmienky). Spôsob akým bola koncipovaná formálne napĺňa podmienku uvedenú v citovanom písm. q) bodu 1 Prílohy ku smernici v tom význame, že rozhodcovské konanie nebolo dojednané ako výlučný prostriedok riešenia sporov zo zmluvy. Je zrejmé, že veriteľ od počiatku sledoval takýmto koncipovaním rozhodcovskej doložky to, aby v prípade vzniku sporov zo zmluvy boli tieto vždy riešené na súde, ktorý sa nachádza v mieste jeho sídla, za účelom minimalizácie jeho nákladov a reálneho sťaženia uplatnenie práv spotrebiteľa. Súd mal ďalej za preukázané, že rozhodcovskou doložkou reálne dochádza k narušeniu smernicou sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami a to samozrejme v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ v takejto situácii vzhľadom na značnú vzdialenosť miesta konania ako aj na svoje majetkové a zárobné pomery nemá možnosť relevantne sa proti návrhu zo strany veriteľa brániť, resp. sa zúčastniť konania či už pred rozhodcovským súdom alebo v občiansko-súdnom konaní. V konečnom dôsledku k takémuto závažnému narušeniu rovnováhy v rozpore s úmyslom vyjadreným v smernici dochádza už aj samotnou skutočnosťou, že spotrebiteľovi nie je zo zákona daná možnosť v prípade podania žaloby voči nemu na rozhodcovskom súde (nachádzajúcim sa okrem toho v značnej vzdialenosti od bydliska odporcu), domáhať sa možnosti uskutočniť konanie na súde v mieste jeho bydliska ako je to prirodzené v občianskom súdnom konaní. Spotrebiteľ sa podpisom zmluvy, obsahom ktorej je aj takáto doložka, reálne vopred vzdal práva na účinnú procesnú obranu (či už z nevedomosti alebo nemožnosti vplývať na obsah zmluvy), čo je v demokratickom zriadení a v podmienkach právneho štátu neprijateľné. Na základe uvedených skutočností mal prvostupňový súd v zmysle výkladu smernice v rozsudku Océano Grupo Editorial za to, že rozhodcovská doložka v zmluve o úvere bola v čase jej uzatvárania neprijateľnou podmienkou a ako taká bola už od počiatku neplatnou v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvárania zmluvy. Rozhodcovské konanie, ktorého výsledkom bol exekučný titul, sa teda uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany zmluvných strán a rozhodcovský rozsudok vydaný v takomto konaní nemôže byť riadny exekučným titulom na vykonanie exekúcie, preto považoval exekučný titul za materiálne nevykonateľný a absenciu tejto jeho vlastnosti za neodstrániteľnú prekážku brániacu vo vykonaní exekúcie. Na základe toho súd v zmysle § 57 ods. 1 písm. g) exekúciu vyhlásil za neprípustnú a zároveň zastavil. O návrhu súdneho exekútora na zmenu účastníka na strane oprávneného súd nerozhodol, nakoľko exekúciu vyhlásil za neprípustnú a zastavil ju.

Na odvolanie oprávnenej vec prejednal Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací. Po preskúmaní napadnutého uznesenia rozhodol uznesením zo 17. decembra 2013, č. k. 14CoE 166/2013-75 tak, že uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.

Odvolací súd v odôvodnení uznesenia vychádzajúc z dikcie zákonných ustanovení, a to tak Exekučného poriadku (§ 44 ods. 2, § 57 ods. 1 a 2), ako aj Zákona o rozhodcovskom konaní (§ 45 ods. 1 a 2) mal za to, že súd je povinný, a to v každom štádiu vedenia exekúcie, dôsledne skúmať, či sú splnené formálne i materiálne predpoklady pre vedenie exekúcie, predovšetkým, či podklad, na základe ktorého súdny exekútor žiadal o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, je spôsobilým exekučným titulom v zmysle ust. § 41 Exekučného poriadku. Odvolacia námietka oprávneného, podľa ktorej exekučný súd prekročil rámec svojej preskúmvacej právomoci, keď posudzoval súladnosť exekučného titulu - rozhodcovského rozsudku so zákonom, neobstojí. Uvedené zákonné ustanovenia poskytujú exekučnému súdu zákonné zmocnenie v tomto rozsahu skúmať exekučný titul počas celého exekučného konania (na návrh účastníka konania alebo aj bez návrhu) a v prípade zistenia, že nie sú splnené podmienky materiálnej alebo formálnej vykonateľnosti exekučného titulu, musí na zistenie nezákonnosti vedenia exekúcie aj adekvátne procesne zareagovať. Výslovený právny názor plne zodpovedá záverom obsiahnutým v judikáte Súdneho dvora (ES) vo veci Pohotovosť C-76/10 zo 16. novembra 2010.

Exekučný súd k právnemu záveru o neprijateľnosti zmluvnej podmienky obsiahnutej v spotrebiteľskej

zmluve dospel na podklade listinných dôkazov predložených samotným oprávneným; odvolací súd tak poznamenal, že všetky skutočnosti potrebné pre právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi oprávneným a povinnou sú zrejmé z obsahu predloženej zmluvy o úvere a Všeobecných obchodných podmienok a nie je tak možné konštatovať porušenie práva prístupu k vykonanému dokazovaniu oprávneného, ako účastníka konania.

Súd prvého stupňa vzhľadom na vykonané dokazovanie - oboznámiac sa s obsahom Zmluvy o úvere č. 6266898009 z 9. marca 2009, ako aj Všeobecných podmienok poskytovania úveru, obsahom ktorých je rozhodcovská doložka - vec správne právne posúdil, keď vychádzal pri rozhodovaní ako z relevantnej skutočnosti, že daný zmluvný vzťah medzi veriteľom a dlžníčkou je nutné posudzovať ako spotrebiteľský vzťah a následne aj pomerne obsérne, vychádzajúc z príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka a zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch svoje rozhodnutie zdôvodnil. Odvolací súd poznamenal, že vyslovené stanovisko je plne konformné a v súlade s početnou judikatúrou Súdneho dvora ES (napr. C-240/98 až C-244/98, C-473/00, C-168/05, C-243/08, C-40/08, C-227/08, C- 76/10) dotýkajúcou sa problematiky spotrebiteľského práva a ochrany práv spotrebiteľa. Argument poukazujúci na neprípustnosť aplikácie smernice Rady ES a judikatúry Súdneho dvora ES nie je z hľadiska správnosti rozhodnutia a prijatého právneho názoru súdu zásadný, nakoľko exekučný súd v rozhodnutí aplikoval v prvom rade vnútroštátnu právnu úpravu dotýkajúcu sa spotrebiteľského práva a ochrany práv spotrebiteľa a len podporne poukázal na znenie článkov Smernice Rady (ES) č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993, v nadväznosti na výklad danej smernice obsiahnutý v ustálenej judikatúre Súdneho dvora EÚ.

Spotrebiteľská zmluva je inštitút, ktorý je treba vnímať komplexne a ktorý sa nesporne týka viacerých typov zmlúv. Európska únia venuje problematike ochrany spotrebiteľa mimoriadnu pozornosť. V snahe deklarovať potrebu regulácie podmienok poskytovania spotrebiteľských úverov Rada EÚ prijala smernicu 87/102/EHS, ktorá mala za cieľ zvýšiť ochranu spotrebiteľa pri využívaní finančných služieb ponúkaných na trhu. Uvedená smernica bola neskôr novelizovaná do súčasnej podoby v rokoch 1990 a 1998 (90/88/ES a 98/7/ES) a v rámci prístupového procesu do EÚ bol u nás prijatý zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej Zákon o spotrebiteľských úveroch). Pokiaľ odvolateľ namietal, že súd nemal k záveru o existencii spotrebiteľského vzťahu podklad vo vykonanom dokazovaní, odvolací súd poznamenal, že všetky skutočnosti potrebné pre právne posúdenie zmluvného vzťahu medzi oprávneným a povinnou sú zrejmé z obsahu predloženej zmluvy o úvere. Súd mal z obsahu zmluvy o úvere preukázané, že sa v predmetnej veci jedná o spotrebiteľský úver, pretože sú naplnené zákonné znaky spotrebiteľského úveru vyplývajúce z ust. § 1 ods. 2 písm. e/, § 2 a § 3 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere, ako aj ďalšie predpoklady vyžadované touto osobitnou právnou normou na to, aby sa vzťah medzi veriteľom a dlžníčkou podriadil právnemu režimu tohto zákona.

Na právny vzťah založený medzi oprávneným a povinnou Zmluvou o úvere č. 6266898009 z 9. marca 2009, od ktorej sa uplatnený nárok oprávneného v danej exekučnej veci odvíja, je nutné aplikovať ustanovenia Zákona o spotrebiteľských úveroch platné a účinné v čase uzatvorenia zmluvy, ako aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka zaoberajúce sa problematikou spotrebiteľských vzťahov a ochrany práv spotrebiteľa - a to aj napriek tomu, že zmluva o úvere bola uzavretá podľa ustanovení Obchodného zákonníka.

Exekučný súd tak správne venoval pozornosť skúmaniu zmluvných podmienok z hľadísk a kritérií spotrebiteľského práva v celom jeho kontexte a zamerail sa na posúdenie prijateľnosti a zákonnosti predovšetkým rozhodcovskej doložky, ktorá mala založiť legitimitu nielen exekučného titulu, ale aj samotného rozhodcovského konania, ktoré vydaniu exekučného titulu predchádzalo.

Rozhodcovskú doložku koncipovanú v takom znení, ako vyplýva z bodov 10.2.2 a 10.2.3. Všeobecných obchodných podmienok, správne súd právne posúdil ako neprijateľnú, a tým absolútne neplatnú zmluvnú podmienku obsiahnutú v spotrebiteľskej zmluve, nakoľko spôsobuje značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán a to výrazne v neprospech spotrebiteľky. Podstatnou z

hľadiska vyslovenia absolútnej neplatnosti tohto dojednania je skutočnosť, že táto podmienka nebola so spotrebiteľkou vopred individuálne dojednaná a celkom zjavne nemal spotrebiteľ reálnu možnosť obsah predloženej formulárovej zmluvy ovplyvniť, resp. niektoré zo zmluvných dojednaní vylúčiť. Rozhodcovská doložka hoci v zmluve o úvere v bode 7 je uvedená, že „zmluvné strany sa dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy, vrátane sporov o jej vznik, platnosť a výklad, sa budú rozhodovať v súlade s rozhodcovskou doložkou uvedenou vo Všeobecných obchodných podmienkach" nie je v zmluve jednoznačne uvedená, je na ňu iba odkaz. A v samotných všeobecných obchodných podmienkach, tak ako je uvedená v bode 10.2.3, kde je presne naformulovaná a nezmeniteľná, je pre klienta nepoužiteľná, nakoľko klient, by ešte pred samotným podpisom zmluvy musel písomne banke oznámiť, že s rozhodcovskou doložkou nesúhlasí, čo bežný klient banky - fyzická osoba ani netuší a nemá inú možnosť obrany. Povinná potom už nemala faktickú možnosť podať návrh na začatie konania pred všeobecným súdom, čím došlo k porušeniu Ústavou SR garantovaného práva každého na spravodlivý súdny proces pred nezávislým všeobecným súdom. Spornosť vo vyváženosti vzájomného zmluvného vzťahu, pokiaľ ide o rozhodcovskú doložku, navyše vyvoláva i skutočnosť, že priamo v predtlačí Všeobecných obchodných podmienok v rozhodcovskej doložke je vopred určený konkrétny jediný rozhodcovský súd, ktorý je oprávnený v rozhodcovskom konaní spory vyplývajúce z danej zmluvy rozhodnúť. Takouto formuláciou rozhodcovskej doložky bolo dlžníčke - povinnej absolútne odňaté právo slobodnej voľby uplatnenia či bránenia svojho práva nielen medzi všeobecným súdom a rozhodcovským konaním, no aj právo slobodného výberu konkrétneho rozhodcu či rozhodcovského súdu, ktorý by spor z danej spotrebiteľskej zmluvy podľa voľby spotrebiteľa rozhodol. Odvolací súd v tejto súvislosti poznamenal, že množstvo exekučných vecí s obdobným skutkovým základom, kde rozhodcovské rozsudky ako exekučné tituly vykazujú značnú dávku podobnosti, naznačuje istú väzbu medzi rozhodcovskou spoločnosťou a jednou zo zmluvných strán (oprávneným), čo už samo osebe vedie k pochybnostiam o dostatočnom individuálnom prístupe k ochrane práv spotrebiteľa zo strany rozhodcov.

Odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako prvostupňový súd, že v predmetnej exekučnej veci sa vymáha plnenie zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy (uzatvára sa vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy nemení; formulárová, adhézna, typová zmluva).

V texte vopred vyhotovenej zmluvy Poštovou bankou, a.s., Bratislava sú predtlačené prehlásenia žiadateľa o úver o tom, že nemá osobitný vzťah k banke. Dlžník svojim podpisom potvrdil, že bol oboznámený so Všeobecnými obchodnými podmienkami, Obchodnými podmienkami pre úver, Sadzobníkom poplatkov, Oboznámením spotrebiteľa s niektorými zmluvnými podmienkami dostupnej pôžičky, Oznámením o úrokových sadzbách a informáciami o poistení podľa § 10 zákona č. 340/2005 Z. z. a súhlasí s nimi. Podpisom zmluvy uzavreli zmluvné strany dohodu o zrážkach zo mzdy podľa § 551 Občianskeho zákonníka a tiež dohodu, že všetky spory, ktoré vzniknú zo zmluvy, vrátane sporov o jej vznik, platnosť a výklad, budú rozhodované v súlade s rozhodcovskou doložkou. Text rozhodcovskej doložky v zmluve o úvere uvedený nie je. K fotokópii zmluvy o úvere z 15. novembra 2006, na ktorej je podpis povinnej, pripojil oprávnený kópiu obchodných podmienok pre úver (verzia 1/2009).

Odvolací súd poukázal na znenie ust. § 93b ods. 1, 2 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení účinnom do 31. novembra 2009, § 4 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Zákona o rozhodcovskom konaní ako ja na rozhodcovský rozsudok štvrtú stranu piaty odseku. Odvolací súd uviedol, že v zmluve o úvere nie je vyhlásenie žiadateľa o úver o tom, že ho banka v zmysle § 93b ods. 1, 2 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení účinnom do 31. novembra 2009 poučila o tom, že má zákonnú povinnosť ponúknuť klientovi pri uzatváraní zmluvy návrh rozhodcovskej zmluvy a že klient nie je povinný prijať návrh rozhodcovskej zmluvy. V texte zmluvy nie je ani vyhlásenie o tom, že by klient návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy prijal. Rozhodcovská doložka podľa názoru odvolacieho súdu nebola v danom prípade platne uzavretá.

Z ust. § 4 Zákona o rozhodcovskom konaní je zrejmé, že na platnú existenciu rozhodcovskej doložky je potrebné splniť okrem iných, podmienku písomnej formy. Písomná forma rozhodcovskej doložky v úverovej zmluve z 9. marca 2009 uzatvorenej medzi účastníkmi nie je splnená. V zmysle ust. § 4 Zákona

o rozhodcovskom konaní zmluva môže mať formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve. Rozhodcovská zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Písomná forma je zachovaná, ak je rozhodcovská zmluva obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami alebo vo vzájomne výmenných listoch, ktoré umožňujú zachytenie obsahu rozhodcovskej zmluvy a označenie osôb, ktoré ju dohodli. V konaní nebola zo strany účastníkov doložená rozhodcovská zmluva vo forme osobitnej zmluvy, preto bolo potrebné, aby súd na základe Všeobecných obchodných podmienok ustálil, či možno dojednanie o rozhodcovskej doložke uvedenej v bode 10.2 Všeobecných obchodných podmienok považovať za rozhodcovskú doložku k zmluve. Úprava obsiahnutá v Zákone o rozhodcovskom konaní o úprave formy rozhodcovskej zmluvy v § 4 je striktná, bez možnosti extenzívneho výkladu. Formálna podmienka písomnej formy rozhodcovskej zmluvy v danom prípade dodržaná nebola. Z kópie zmluvy o úvere a pripojených Všeobecných obchodných podmienok nie je zrejmé, že tvorili technický jednotný celok a boli súčasťou zmluvy. Časť obsahu zmluvy možno podľa § 273 ods. 1 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. určiť aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzavierajúcim zmluvu známe alebo k návrhu priložené. Zo spisu nevyplýva, či práve predložené Všeobecné obchodné podmienky boli platné v čase uzavretia zmluvy o úvere, nakoľko z nepodpísaného a dátumom neznačeného dokumentu to nie je možné vyvodit'. Z listín predložených oprávneným nie je preukázané, že časť zmluvy bola tvorená odkazom na Všeobecné obchodné podmienky a že povinná mienila vedome uzavrieť rozhodcovskú doložku k zmluve o úvere. Jej uzavretie v písomnej forme by bolo preukázané, len ak by povinná podpísala aj Všeobecné obchodné podmienky ako technickú súčasť zmluvy o úvere.

Ak v danom prípade rozhodcovská doložka nebola dojednaná, nebola daná právomoc rozhodcovského súdu rozhodovať o nárokoch oprávneného vyplývajúcich z úverovej zmluvy z 9. marca 2009. Rozhodcovský rozsudok vydaný rozhodcami Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného pri ROZHODCOVSKEJ, ARBITRÁŽNEJ A MEDIAČNEJ a.s., so sídlom v Bratislave, dňa 27. januára 2012 pod sp. zn. DC-C/0811/0149 nie je v zmysle § 41 Exekučného poriadku spôsobilým (materiálne vykonateľným) exekučným titulom.

Pokiaľ teda právomoc rozhodcovského súdu bola založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, je nesporné, že rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť (a to ani sčasti) spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnej vznikol nárok, ktorého vymoženia by sa mohol v rámci exekúcie domáhať.

Uvedené uznesenie odvolacieho súdu napadol oprávnený dovolaním, v ktorom žiadal napadnuté uznesenie buď zmeniť tak, že dovolací súd poverí súdneho exekútora vykonaním exekúcie, alebo zrušiť rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, lebo súdy v danom prípade: a) rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a) O. s. p.), b) rozhodovali napriek tomu, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo (§ 237 písm. d) O. s. p.); c) rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e) O. s. p.), d) odňali oprávnenému možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f) O. s. p.), e) konanie zaťažili tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.) a f) svoje rozhodnutia založili na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.).

Oprávnený v dovolaní ďalej uviedol, že podľa jeho názoru je tento jeho opravný prostriedok prípustný v zmysle § 238 ods. 3 O. s. p.

K dovolaniu sa vyjadrila povinná, ktorá poukázala na svoju zlú finančnú situáciu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O. s. p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O. s. p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. V zmysle § 239 ods. 1 O. s. p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. V zmysle § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadol oprávnený dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O. s. p. Dovolanie oprávneného preto podľa ust. § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. prípustné nie je.

Oprávnený zastáva nesprávny názor, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 3 O. s. p. Prehliadol, že aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy len v prípade, že dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu uvedenému v tomto ustanovení. Keďže dovolanie oprávneného smeruje proti uzneseniu, neprichádza do úvahy použitie § 238 O. s. p.

Prípustnosť dovolania oprávneného by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu) ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Oprávnený procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/, g/ O. s. p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Oprávnený v dovolaní namieta, že súdy rozhodli nad rámec zverenej právomoci (§ 237 písm. a/ O. s. p.).

Právomoc súdu je upravená v ust. § 7 a § 8 O. s. p. Nedostatok právomoci súdu sa považuje za neodstrániteľnú podmienku konania, ktorá má ten dôsledok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť a vec postúpiť inému orgánu. Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu je daná, ak súd rozhodol vo veci, o ktorej mal rozhodnúť iný orgán.

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z

občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O. s. p.). V občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy (viď bližšie § 7 ods. 2 O. s. p.). Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O. s. p.).

V danom prípade oprávnený procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. a/ O. s. p. nevyvodzoval z toho, že súdy vôbec nemali konať a rozhodovať. Dovolací súd však dospel k záveru, že súdy rozhodovali vo veci, ktorá patrí do ich právomoci, keď napadnuté rozhodnutie bolo vydané v exekučnom konaní, v ktorom rozhodovanie súdov vyplýva jednoznačne priamo zo zákona (napr. z ust. § 29, § 38 ods. 3 a § 44 ods. 1 Exekučného poriadku). Námetka oprávneného o existencii vady konania v zmysle § 237 písm. a/ O. s. p. nie je dôvodná.

Oprávnený prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. d/ O. s. p., keď poukázal na prekážku rei iudicatae.

Podľa § 159 ods. 3 O. s. p. len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Prekážka rozsúdenej veci (rei iudicatae) svojou podstatou patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petítom vyplýva z rovnakých skutočných tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t.j. ak vyplýva z rovnakého skutku).

Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený inak, nesprávne či neúplne. Pokiaľ ide o totožnosť účastníkov, nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie.

Z obsahu spisu vyplýva, že konaniu vo veci exekúcie oprávneného Poštová banka, a.s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, IČO: 31 340 890, zastúpený poverenou zamestnankyňou L. G. V., proti povinnej: R. F., nar. X. U. . XXXX, bytom E. XXX, o vymoženie 1.966,28 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 10Er 528/2012 na základe rozhodcovského rozsudku vydaného STÁLÝM ROZHODCOVSKÝM SÚDOM zriadenom pri ROZHODCOVSKEJ, ARBITRÁŽNEJ a MEDIAČNEJ, a.s. 27. januára 2012, sp. zn. DC-C/0811/0149 nepredchádzalo žiadne iné konanie na súde a vo veci nebolo predtým rozhodnuté. Vzhľadom na uvedené oprávneným vytýkaná vyššie uvedená vada konanie nezaťažila.

Podľa názoru oprávneného je konanie súdov postihnuté aj vadou podľa § 237 písm. e/ O. s. p., ktorej sa mali, ako to vyplýva z obsahu dovolania, dopustiť zrejme tým, že skúmali podmienky vydania rozhodcovského rozsudku, hoci povinná nevyvinula žiadnu aktivitu na takýto prieskum. Oprávnený túto vadu namieta neopodstatnene.

Ustanovenie § 237 písm. e/ O. s. p. zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku jednej z neodstrániteľných podmienok konania, návrhu na začatie konania, ak konanie prebieha napriek nedostatku návrhu a nejde o prípad, kedy súd môže konať aj bez návrhu, je treba konanie zastaviť.

Exekučný súd ale v danej veci začal konať na základe žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, o ktorej bol povinný rozhodnúť do 15 dní od jej doručenia (§ 44 Exekučného poriadku). V tomto prípade z určujúceho - obsahového - hľadiska (§ 41 ods. 2 O. s. p.) nejde zo strany oprávneného o námietku nedostatku návrhu na začatie konania v zmysle ust. § 237 písm. e/ O. s. p., ale o námietku inú, ktorú oprávnený uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti postupu a právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia.

Oprávnený v dovolaní tiež namieta, že súdy mu v konaní odňali možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Oprávnený v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. namieta porušenie jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivá, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

V dovolaní oprávnený namieta postup podľa ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Dovolací súd k tejto námietke uvádza, že v danej veci bolo vydané poverenie na vykonanie exekúcie a až následne po vydaní poverenia došlo k preskúmaniu materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu v zmysle § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. základným predpokladom pre vedenie exekúcie je právne relevantný - t.j. formálne a materiálne vykonateľný - exekučný titul. Vykonateľnosť exekučného titulu môže exekučný súd skúmať v každom štádiu konania, a to na návrh, ale aj bez návrhu.

Oprávneniu súdov v exekučnom konaní skúmať právomoc rozhodcovského súdu v súvislosti s existenciou rozhodcovskej zmluvy, resp. s jej neplatnosťou, nebránia ustanovenia zákona č. 244/2002 Z.

z. o rozhodcovskom konaní, napr. § 21 ods. 2 alebo § 40 ods. 1 písm. c/ tohto predpisu. Tieto ustanovenia sa týkajú všeobecne účastníkov rozhodcovského konania, ktorými môžu byť aj iné subjekty než spotrebiteľ, pričom sa v nich premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelým“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelých“). Kým nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v prípade iných účastníkov rozhodcovského konania, znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v konkrétnej veci (pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné), v spotrebiteľských veciach tomu tak nie je. Princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť tohto exekučného titulu. Takýmto postupom exekučný súd naplňa príkaz vyplývajúci z princípu ochrany práv spotrebiteľa.

V preskúmvanej veci súdy v exekučnom konaní správne konštatovali neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná, a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej. Listiny predložené oprávneným takýto záver umožňovali. Z úverovej zmluvy uzavretej medzi oprávneným a povinnou vyplýva, že rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú (ako predtlačný formulár) Všeobecné obchodné podmienky a Obchodné podmienky pre úver, a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v bode 11.2. Obchodných podmienok pre úver. Dovolací súd sa stotožňuje aj s dôvodmi, ktorými súdy v exekučnom konaní odôvodnili nevyváženosť dohodnutej rozhodcovskej doložky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a že aj odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O. s. p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv oprávneného.

Dovolací súd tiež dodáva, že postup banky nezodpovedal v danom prípade § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, lebo rozhodcovská doložka nebola naformulovaná tak, aby založila právomoc rozhodcovského súdu zriadeného bankami alebo ich záujmovým združením (viď § 67 ods. 1 a 2 zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o doplnení a zmene niektorých zákonov).

Nedôvodná a irelevantná je aj námietka oprávneného, že slovenský preklad Smernice nie je správny.

Oprávnený v dovolaní namieta, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.).

Iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z hľadiska oprávneným tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde).

Oprávnený napokon tvrdí, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a

aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Aj za predpokladu, že by tvrdenia oprávneného boli opodstatnené, mohli mať za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, ale nezakladali by súčasne prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné, ale o taký prípad v danej veci nejde.

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ust. § 239 O. s. p., a iné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie oprávneného v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnej povinnej dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože nepodala návrh na ich priznanie (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p., § 142 ods. 1 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3: 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.